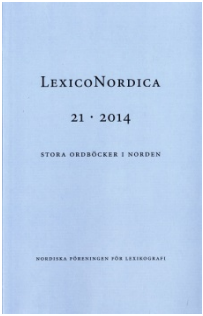

LexicoNordica

Forfatter:	Rune Svarverud [Nye kvalitetsverktøy for brukere av kinesisk i Skandinavia]	
Anmeldt verk:	Lars Ragvald, Wai-Ling Ragvald, Susanna Björverud (red.). 2012. <i>Norstedts kinesisk-svenska ordbok</i> . Stockholm: Norstedts. Lars Ragvald, Wai-Ling Ragvald, Susanna Björverud (red.). 2013. <i>Norstedts kinesisk-svenska ordbok</i> . App versjon 1.0. Stockholm: Norstedts.	
Kilde:	LexicoNordica 21, 2014, s. 341-356	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Nye kvalitetsverktøy for brukere av kinesisk i Skandinavia

Rune Svarverud

Lars Ragvald, Wai-Ling Ragvald, Susanna Björverud (redaktører): *Norstedts kinesisk-svenska ordbok*. Stockholm: Norstedts 2012. 1064 sider, 58 000 ord og fraser, 1. utgave. Pris: 460 SEK.

Lars Ragvald, Wai-Ling Ragvald, Susanna Björverud (redaktører): *Norstedts kinesisk-svenska ordbok*. Stockholm: Norstedts 2013. App versjon 1.0, krever iOS 5.0 eller senere. Kompatibel med iPhone, iPad og iPod touch. 58 000 ord og fraser. Pris: 299 SEK.

1. Historikk og funksjonalitet

Norstedts kinesisk-svenska ordbok (NKSO) er den første omfattende kinesisk-svenske ordbok som er laget, og bygger på det langt mest omfangsrike og ambisiøse tospråklige kinesiske ordboksprosjekt i Skandinavia.¹ Grunnlagsarbeidet for den foreliggende ordboken og appen startet ved Lunds universitet tidlig på 1990-tallet under ledelse av Lars Ragvald og med Magnus Nordenhake som medarbeider. Arbeidet med å samle oppslagsord og legge alt inn i en database gikk raskt fremover gjennom 1990-tallet, noe som førte til utgivelsen av en mindre kinesisk-svensk papiordbok med drøye 8000 oppslagsord i 2000 (Ragvald 2000). Men etter at fi-

¹ I Norge ble et større ordboksprosjekt startet ved Universitetet i Oslo i 1988, noe som førte frem til utgivelse av papiordboken *Kinesisk-norsk ordbok* (Rekkedal et al. 1997) og senere den reviderte utgaven *Stor kinesisk-norsk ordbok* (Rekkedal et al. 2005), begge med ca. 80 000 oppslagsord. Dette norske prosjektet har ikke ført frem til en kommersialisert elektronisk ordbok på nett eller som app. Andre mindre omfattende tospråklige ordbøker mellom kinesisk og norsk er også utgitt. I Danmark har det ikke vært gjennomført noe større akademisk ordboksprosjekt til kinesisk.

nansieringen av prosjektet stanset opp, gikk arbeidet med databasen fremover i kun sakte tempo frem til 2007. Fra 2007 og frem til ferdigstilling i 2012 skjøt arbeidet på ny fart gjennom en utvidet stab bestående av, foruten Lars Ragvald selv, Wai-Ling Ragvald og Susanna Björverud. Redaksjonsarbeidet har i hovedsak blitt utført av Lars og Wai-Ling Ragvald, mens Susanna Björverud har hatt et hovedansvar for databasen og de tekniske løsningene som ligger til grunn for både papirordboken og appen.

Databasen består per i dag av ca. 90 000 ord og fraser. Av dette er det gjort et utvalg på drøyt 58 000 ord og fraser som har funnet veien inn i app og papirordbok. Papirordboken er på 1064 sider, appen foreløpig kun tilgjengelig på Apples plattform for iPhone, iPad og iPod touch, ikke for plattformene Android eller Windows. Hovedfokus i valg av ord og fraser har, ifølge redaktørene selv, ligget på det som kan kalles det grunnleggende ordforrådet i moderne kinesisk, komplettert med et stort antall fagtermer samt ord og fraser fra de siste tiårs utvikling av det kinesiske språket. I denne første versjon/utgave av ordboken (app versjon 1.0, papirordbokens første utgave) er kun de forenklete tegnvarianter (*jiǎntǐzì* 简体字) tatt med. Man kan altså ikke slå opp eller søke etter de uforenklete/tradisjonelle tegnvarianter (*fántǐzì* 繁體字) i denne første versjonen/utgaven.

Ordboken er bygget opp som en kinesisk-svensk ordbok, slik at de primære oppslagsordene er de kinesiske. Disse oppslagsordene er så oversatt eller forklart ved hjelp av ord eller fraser på svensk. I appen er det mulig også å søke etter svenske ord, men man vil da kun få treff i de svenske oversettelser eller forklaringer av kinesiske ord og fraser. Hvert oppslagsord på kinesisk kan bestå av enkelttegn eller av kinesiske ord sammensatt av to eller flere kinesiske skrifttegn. Det kinesiske oppslagsordet med kinesiske skrifttegn er etterfulgt av tegnets eller tegnenes uttale angitt ved hjelp av standard pinyin-transkripsjon (*Hanyu pinyin*) inkludert angivelse av tonetegn (tonem). Hvert oppslagsord kan ha én eller

flere betydninger. For oppslagsord med flere betydninger er disse adskilt med tallmarkeringer i tillegg til at betydninger tilhørende ulike ordklasser er adskilt med en prikk (•). Hver betydning er angitt med ordklasse og/eller fagområde, stilverdi eller annen informasjon. Noen av oppslagsordene er etterfulgt av eksempel-setninger (kinesiske tegn, transkripsjon og oversettelse), men disse er av plasshensyn redusert til et mindre antall.

Kinesisk-svensk ordbok	
Q 汉语, pinyin, pin2yin2, svenska	
呵	ā interj
啊	ā interj jašá
阿	ā pref
阿飞	āfēi subst huligan
阿哥	āgē subst storebror
阿訇	āhōng subst imam
阿拉伯	Ālābó attr adj Arab-
阿拉伯文	Ālābówén subst Arabiska
阿拉伯语	Ālābóyǔ subst Arabiska
阿姨	āyí subst moster

Figur 1: Appens søkeside for både kinesiske tegn, pinyin-uttale og svensk oversettelse.

Ordklasser er til dels problematiske kategorier på kinesisk, men denne ordboken har allikevel valgt å innlemme informasjon om ordklasser knyttet til svensk oversettelse/forklaring av kinesiske ord som en hjelp for brukeren.² I tilfeller hvor det er vanskelig å

2 Kinesiske leksem kan som oftest ikke knyttes til en fast ordklasse, men vil opptre i en setning i en funksjon knyttet til ordklassekategorier. Ord-

angi oppslagsordets og/eller betydningens ordklasse, angis disse som ukategoriserte (okat). Av ordklasser som angis, finner vi: adjektiv, adverb, attributivt adjektiv, fast frase, interjeksjon, klassifikasjonsmerke/målord, konjunksjon, konstruksjon, lokativ, morfologisk del, onomatopoetikon, grammatisk partikkel, prefiks, preposisjon, pronomen, tallord, slektsnavn, substantiv, substantiv/verb, suffiks, verb-objekt-konstruksjon og verb.

Som kjent skrives kinesisk med egne skrifttegn og ikke med latinske eller andre bokstavsystemer. Både i appen og i papirordboken lar det seg gjøre å søke både på kinesiske skrifttegn og på transkripsjon. Gitt de ulike mediene, er søkefunksjonene til en viss grad forskjellige.

Figur 2: Appens radikalindeks for oppslag etter radikal og fonetikum.

klasseangivelser er derfor i denne ordboken, som i de fleste tospråklige kinesiske ordbøker, knyttet til de svenske oversettelser av eller forklaringer av kinesiske ord snarere enn til det kinesiske leksemet selv.

Søk etter kinesiske tegn i appen: Man kan søke etter kinesiske tegn på tre ulike måter. Det enkleste er å kopiere et oppslagsord fra en elektronisk tekst og lime dette direkte inn i søkefeltet i appen. Hvis det ikke lar seg gjøre, kan man søke i ordboken ved hjelp av håndskriftidentifisering. Dette krever at man har installert kinesisk som input-system med håndskriftidentifisering på sin iPhone, iPad eller iPod touch, og man må være godt kjent med prinsippene for strekrekkefølge i kinesiske tegn for at man skal få treff. Hvis ingen av disse to metodene lar seg gjennomføre, kan man søke ved hjelp av radikal og fonetikum. Alle tegn i ordboken er kategorisert etter 229 ulike radikaler. Man identifiserer derfor først det aktuelle tegnets radikal og teller så antall streker i den resterende delen av tegnet (fonetikum). Dette er en omstendelig prosess for å identifisere tegn i ordboken, men er et alternativ hvis de to foregående metoder ikke fører frem.

Søk etter uttale i appen: Kinesiske oppslagsord kan søkes opp etter uttale ifølge pinyin-systemet. Man kan søke på enkelttegn eller tegnsammensetninger, de siste ved å skrive pinyin for tegnene i oppslagsordet sammen uten mellomrom (for de fleste ords vedkommende – se diskusjon under). For mer presise søk kan man også søke ved å angi tone/tonem med tallangivelse (1, 2, 3 eller 4) etter hver stavelse. Det lar seg gjøre å søke etter *ü* gjennom å skrive *y*.

Søk etter kinesiske tegn og uttale i papirordboken: Papirordboken er organisert slik de fleste tospråklige kinesiske ordbøker er bygget opp. Oppslagsordene er oppført under første tegn i ordet, og alle disse enkelttegn med deres påfølgende ordsammensetninger er sortert alfabetisk etter pinyin, inkludert tonem, fra *ā* til *zù*. Hvis man ikke kjenner uttale av første tegn i ordet, lar første tegn i ordet seg søke opp etter radikal (de samme 229) og fonetikum etter samme prinsipper som i appen.

Søk etter svensk oversettelse i appen: Man kan søke etter ord eller fraser på svensk i appen og vil få treff på kinesiske oppslagsord som inneholder det søkte ord eller den søkte frasen. Man skal dog

være klar over at denne funksjonen ikke vil være å betrakte som en fullverdig svensk-kinesisk ordbok, men kun som en mulighet til å søke etter svenske oversettelser og forklaringer til kinesiske oppslagsord. Man kan selvfølgelig ikke på samme måte søke etter svenske oversettelser til kinesiske oppslagsord i papirordboken.

Appen følges av en rekke tilleggsfunksjoner og appendikser, som et meget godt kart over Kina, en oversikt over det tradisjonelle tidsregningssystemet (*Tiāngān Dizhī*), de 24 solperiodene, de 28 månehusene, de kinesiske dynastier og tidsepoker i kinesisk historie, samt de 8 trigrammene fra boken *Yijing* (*Forvandlingens bok*). Papirordboken har alle disse tilleggene, bortsett fra kartet over Kina.

Appen inneholder også et forord (Förord), som forklarer ordbokens historikk og institusjonelle bakgrunn, og en introduksjon til bruk av ordboken (Anvisningar). Denne siste er svært nyttig for brukere som ikke er godt kjent med bruk av app-ordbøker. Videre følger en oversikt over forkortelser brukt i ordboken (Förkortningar i ordboken), hvor også de grammatiske kategoriene er forklart. Et vedlegg om ordbokens oppbygning (Ordbokens oppbyggnad) forklarer brukeren hvordan ordboks-appen er bygget opp. Blant tilleggene i appen finner vi også en kort beskrivelse (Om ordboken) av hvem forfatterne er, hvem som har utgitt ordboken, når den er kommet ut og hvilken versjon det er. Alle disse tilleggene inneholder nyttige og brukervennlige forklaringer til brukeren, selv om organiseringen av informasjon og inndelingen i disse 5 dokumenter kunne vært gjort noe mer intuitiv.

Papirordboken inneholder i hovedsak de samme innledninger og forklaringer, men da knyttet til organiseringen av ordboken på papir. Det forekommer noe enklere å sette seg inn i dette når man får det presentert på større boksider på papir og ikke i en rekke mindre dokumenter på en liten skjerm.

2. Ordtilfang

Som alle språk, er også det kinesiske i stadig endring. Språkets grunnleggende oppbygging og syntaks endrer seg med lav takt, men mange nye ord kommer og går raskt. Ofte skapes nye ord i språket i nærkontakt med andre språk, hvor engelsk også i Øst-Asia er et språk med stor påvirkningskraft. Japansk er et annet språk som både har hatt og fortsatt har stor påvirkningskraft på kinesisk. I redaksjonsarbeidet med en ordbok er det ofte et vanskelig spørsmål når man skal regne med at et ord har stabilisert seg nok i språkets leksikon til at det fortjener plass i ordboken. Samtidig vil ikke en ordbok som NKSO ha noen normgivende funksjon, men først og fremst være et hjelpemiddel til brukere og studenter av språket. En slik funksjon berger for at redaktørene bør ha en relativt fleksibel politikk med hensyn til hvilke ord som kan antas å ha oppnådd en så frekvent og allmenn bruk at man som bruker av ordboken vil kunne ønske å slå disse opp. Ordboken dekker godt det grunnleggende ordforrådet i moderne kinesisk. Men siden NKSO hevder nettopp å ha tatt inn begreper og nyord fra de siste tiårenes sosiale endringer i Kina, kan det være interessant å undersøke i hvor stor grad gjengse ord i dagligtalen i Kina er å gjenfinne i ordboken.

En viktig trend i Kina de siste tiårene er endringer i familiemønstre og migrasjon av unge arbeidere fra landsbygda og inn til byene. Dette har også ført til at det er blitt dannet en rekke nye og i dag ofte brukte ord i det kinesiske språket. Nye relasjoner i familien, mellom venner og mellom menn og kvinner har ført til en rekke nyord, som for eksempel *xiǎosān* 小三 'tredjepart i et forhold, ofte brukt om kvinner som har et forhold til en gift mann', *zháinán/zháinǚ* 宅男/宅女 'unge menn og kvinner som holder seg mest hjemme, gjør seg liten flid med eget utseende og har liten sosial omgang med andre', *shèngnǚ* 剩女 'godt voksen kvinne som har forblitt ugift', *yǐzú* 蚁族 'nylig uteksaminerte, unge kinesere

som har lav inntekt og bor som maur sammen i trange og enkle boliger i de store byene’, *bāshíhòu/jiǔshíhòu* 80后/90后 ‘generasjonen av unge kinesere født på 1980- og 1990-tallet, som har helt andre livserfaringer og -forventninger enn kinesere som har opplevd for eksempel kulturrevolusjonen på 1960- og 1970-tallet’, *fènqīng* 愤青 ‘misfornøyd ungdom’, *kěnlǎozú* 啃老族 ‘unge kinesere i arbeidsfør alder som gjør lite eller intet for å finne seg arbeid og i stedet lever av sine foreldres inntekt’. En rekke nye begreper for homofile/lesbiske relasjoner er også blitt trendy, for eksempel at det politisk befengte *tóngzhì* 同志 ‘kamerat’ er blitt tatt i bruk for mannlige seksualpartnere. Arbeidsmigrasjon i Kina har også ført med seg en rekke nye ord og termer for denne trenden, som for eksempel *nóngmíngōng* 农民工 ‘bonde som har tatt midlertidig arbeid, som oftest i en større by’ og *dǎgōngmèi* 打工妹 ‘ung kvinne som tar midlertidig arbeid, ofte i kles- og skoindustrien’. De siste tiårenes kapitalistiske økonomiske politikk i Kina har skapt store forskjeller mellom fattig og rik, og især er det en generasjon av barn av rike forretningsfolk eller embetsmenn som har vokst opp under svært gode betingelser. Disse refereres ofte til som *fù’èrdài* 富二代 ‘rik annengenerasjon’ og *guān’èrdài* 官二代 ‘embetsmenns annengenerasjon’. Dessverre har ingen av disse ord og betydninger funnet veien til NKSO.

同义词 *tóngyìcí* *subst* språkv. **synonym**
 同音词 *tóngyīncí* *subst* språkv. **homofon**
 同志 *tóngzhì* *subst* **kamrat** numera framför allt om
 partimedlemmar
 同舟共济 *tóngzhōu gòngjì* *fras* **samarbeta mot ett
 gemensamt mål**

Figur 3: Fire artikler i papirutgaven av NKSO.

Helt nye former for kommunikasjon over nettet og i nye sosiale medier i Kina har også ført til at nye sett med ord og begreper er tatt i bruk i kinesisk, men disse er tilsynelatende dessverre heller ikke å finne i NKSO. Blant disse har *qīn* 亲 (kjære) blitt vanlig som tiltaleform på Kinas mikroblogg, Weibo 微博. Ordet *wēibó* i betydningen 'mikroblogg' er heller ikke å finne i ordboken. Blogging er også en vanlig sosial plattform for den yngre generasjon i Kina, kalt *bókè* 博客 for 'blogg' og *bókèwén* 博客文 for 'bloggtekst'. Som kjent er det viktig å ha 'fans' i sosiale medier, disse kalles *fěnsī* 粉丝, som er et fonetisk lån fra engelsk. Disse betydningene er heller ikke å finne forklart i Norstedts ordbok. Når man lager 'show' av noe, enten det er i nye eller mer tradisjonelle medier, brukes ordet *xiù* 秀 ofte som substantiv (også fonetisk lån). Denne betydningen er ikke med i ordboken, selv om verb-objekt-konstruksjonen *zuòxiù* 作秀 'lage show', er kommet med. Hvis man går for langt i sine uttalelser i Kinas nye internett-medier, kan man få et ublidt møte med politimakten. Dette kalles 'å bli invitert til å drikke te' – *qǐng hēchá* 请喝茶, et uttrykk som dessverre heller ikke har kommet med i ordboken. Begrepet *hūyou* 忽悠, som opprinnelig betyr 'å vingle/vakle', er nå blitt et mye brukt ord for å 'lure noen' eller 'føre noen bak lyset', både i dagligtale og på Weibo og andre sosiale medier. Ingen betydninger av dette ordet er å finne i Norstedts ordbok.

Som i alle språk, finnes det et sjikt av tildels «uanstendige» og seksuelt ladete ord og begreper som sjelden finner veien inn i ordbøker. Norstedts ordbok er ikke å klandre for å ha utelatt de fleste av disse, selv om man som student av språket nok ofte gjerne skulle kunnet slå dem opp. Men mer vanlig brukte og mindre «uanstendige» ord, som for eksempel *niú* 牛 for 'arrogant', 'oppblåst' og *tāmāde* 他妈的 i betydningen 'faen', kunne godt vært tatt med. *Gěilì* 给力, som et vanlig ord i dag i betydningen 'gi alt', 'legge seg i selen', burde også vært tatt med. Et annet ord som har blitt helt sentralt i den kinesiske debatten de siste årene, er *wùmái* 雾霾 for 'smog', som man ikke finner i ordboken. Når man søker på 'smog' i

Norstedts, finner man *yānwù* 烟雾, men det er altså ikke det ordet som er blitt standard for den smogen som nå plager befolkningen i alle større kinesiske byer.

Egennavn har NKSO i hovedsak unngått, men de har tatt med navn på de fleste større land i verden, som Frankrike, Tyskland, Sveits, Italia, Belgia, Holland, Portugal, England, Sverige, Finland, Danmark, USA, Canada, Japan, Korea (dog ikke de mest brukte navnene på Sør-Korea, Hánguó 韩国 eller Nán-Hán 南韓), Vietnam, Russland (dog ikke det ofte brukte navnet i dagligtale *É'guó* 俄国). Merkelig nok er også ganske mange land som man kunne ha forventet å finne i denne ordboken, utelatt, for eksempel Spania, Polen, Norge, Island, Irland, Egypt, Brasil og Argentina.

Det skrives intet i introduksjonen til ordboken om forholdet til det klassiske kinesiske språket, som jo må kunne sies fortsatt å være levende som del av moderne uttrykksformer. Et søk på noen av de mest vanlige klassiske betydninger av grunnleggende kinesiske tegn viser at Norstedts ordbok har valgt å inkludere de viktigste klassiske betydninger av enkelttegn i kinesisk. Det faktum at ordboken kun angir de forenklete tegn og ikke de tradisjonelle formene, skaper dog noen utfordringer i det å skille betydninger der forenklingen av tegn har slått sammen to ulike klassiske tegn med ulik betydning.

Ordtilfanget i NKSO dekker godt det grunnleggende ordforrådet i det moderne kinesiske språket, men som bruker av boken skulle man gjerne sett at redaktørene hadde gjort et noe grundigere arbeid med å innarbeide et utvalg av de mest brukte nye ord og termer som er i flittig bruk i det kinesiske språket i dag. De fleste brukerne av ordboken, og især brukerne av appen på iPhone, iPad eller iPod touch, vil støte på mange av disse ordene i sin omgang med språket, og da ville det vært en fordel om en oppdatert ordbok, og især på en fleksibel plattform som en app, i større grad hadde tatt denne delen av det samtidige kinesiske leksikon i betraktning.

3. Grammatisk informasjon, eksempelsetninger og transkripsjon

Den grammatiske informasjonen som gis i Norstedts ordbok, er rettet mot brukerne av ordboken snarere enn utarbeidet som et strengt analytisk verktøy i seg selv. En slik pragmatisk innretning av informasjonen er til brukernes fordel og gir nyttig tilleggsinformasjon om hvert oppslagsord. Dessverre har brukerveiledningen som gis til ordboken helt rett når det skrives at antallet eksempelsetninger er redusert til et mindre antall. I en papirordbok kan man lett forstå et slikt valg pga. omkostningene ved å produsere en svært omfangsrik papirordbok, men den samme argumentasjonen virker noe mer malplassert for brukere av appen. Kanskje kan brukerne håpe på at antallet eksempelsetninger som finner veien inn i appen blir større ved neste versjon, især hvis det er slik at disse allerede er å finne i databasen som ligger til grunn for alt dette materialet.

Transkripsjonene følger standard pinyin. Ved oppslagsord med to stavelser (to tegn) skrives pinyin som hovedregel sammen uten mellomrom. Tostavellesord som er angitt som verb-objekt-konstruksjoner (v/o), skrives dog ofte med mellomrom mellom de to stavelsene, men ikke alltid. Det virker ikke som om redaktørene har gjennomført en streng linje på dette feltet. Ved ord eller uttrykk med fire stavelser (fire tegn) skrives som regel de to første sammen uten mellomrom, så et mellomrom, og så de to siste stavelser sammen uten mellomrom, men også her finner brukeren variasjoner som ikke uten videre lar seg forklare. Nå er ikke dette med sammenskrivingsregler for pinyin-stavelser helt avgjørende for å vite hvordan man skal uttale et gitt oppslagsord. Men som vi skal se under, har denne mangel på gjennomført system visse konsekvenser for hvilke treff man finner ved søk på ord etter uttale i appen.

4. Søkefunksjoner

Søkning etter kinesisk enkelttegn og tegnsammensetninger etter håndskriftmetoden i appen fungerer svært godt, gitt at man behersker de grunnleggende regler og prinsipper for skriving av kinesiske tegn. Søk etter tegn gjennom radikalindeks og antall streker både i appen og i papirordboken fungerer også slik man er vant til i slike ordbøker. Som tidligere nevnt, kan man også søke etter ord og ordsammensetninger i den svenske forklaringen til de kinesiske oppslagsord i appen. Dette fungerer også utmerket så lenge man er klar over at denne funksjonen ikke gir resultater som i en fullverdig svensk-kinesisk ordbok. Det er dog en ulempe i noen tilfeller at man søker pinyin uten toner og svensk oversettelse i samme søkefelt, som for eksempel ved søk etter ord som *han*, *ni*, *la*, *ting* osv. Ved slike søk får man treff både på kinesiske tegn som uttales *han*, *ni*, *la*, *ting* og på svenske oversettelser som har disse ordene i seg.

Figur 4: Søk etter pinyin *yuyan* (uten toner) gir treff på fire ulike kinesiske leksem.

Når det gjelder søk etter kinesiske oppslagsord ved hjelp av pinyin-transkripsjon i appen, møter brukeren på noen flere utfordringer. I hovedsak fungerer systemet utmerket, og funksjonen at man kan søke både med og uten toner i appen øker anvendeligheten av denne sett i forhold til papirordboken. Men ved bruk av store forbokstaver i egennavn har redaktørene skapt en utfordring for pinyin-søkefunksjonen. Redaktørene har i hovedsak valgt å angi egennavn med stor forbokstav i pinyin, så både navn på land og på språk er som en hovedregel skrevet med stor forbokstav i pinyin. Dette er dog ikke systematisk gjennomført, ved at tysk språk for eksempel er skrevet *Déyǔ* med stor forbokstav, det samme er fransk, russisk, og japansk, mens engelsk språk er skrevet *yīngyǔ* og England *yīngguó*, begge med liten forbokstav. Frankrike er skrevet med liten forbokstav i pinyin, mens Tyskland er skrevet med stor forbokstav. Dette ville kanskje ikke hatt så store konsekvenser hvis det ikke var for det faktum at søkefunksjonen er sensitiv for forskjellen på store og små bokstaver i pinyin. La oss ta Frankrike og fransk språk som eksempler. Hvis man søker på *Faguo* med stor forbokstav (uten toner), får man ingen treff, men når man søker på *faguo* med liten forbokstav, finner man det kinesiske oppslagsordet for Frankrike. Hvis man derimot søker på *fayu* med liten forbokstav, får man faktisk treff på fransk språk selv om dette er skrevet med stor forbokstav i oppslagsordet, mens om man søker på *Fayu* med stor forbokstav, som jo er slik det er skrevet i oppslagsordet, får man ingen treff på fransk språk. Skriver man inn tonene, får man treff på begge. Brukeren treffer på lignende utfordringer med store og små bokstaver på flere av disse egennavnene. Her har altså redaktørene en funksjon som klart bør forbedres til neste versjon av appen.

De samme søkeutfordringene møter vi på når vi skal søke etter ord som redaktørene har kategorisert som verb-objekt-konstruksjoner (v/o). Som nevnt over, varierer praksis med hensyn til om pinyin er skrevet sammen eller delt mellom verb og objekt. Hvis

redaktørene har valgt å dele pinyin for et v/o-ord, får man ingen treff i pinyin-søket om man skriver pinyin for sammensetningen uten mellomrom. Man får på samme måte heller ikke treff om man søker etter delt pinyin for et v/o-ord som redaktørene har valgt å skrive samlet. La oss ta et eksempel for å illustrere dette. Hvis man ønsker å søke opp et ord som består av de to stavelsene *da* og *gong*, kan man først søke ved hjelp av pinyin på sammensetningen *dagong* uten mellomrom, og man får treff på ordet 大功, som er oversatt med 'förtjänstfull insats' (pluss at man får treff på et par fire-tegns-uttrykk som ikke er relevante her). Søker man på *da gong* med delt pinyin, får man treff på v/o-ordet 打工, som er oversatt med 'utföra manuellt korttidsarbeite ...'. Dette siste ordet kunne nok like gjerne vært skrevet uten mellomrom i pinyin, og det vil under alle omstendigheter være vanskelig for brukeren å vite hva som er rett søkemåte – især fordi brukeren kanskje ikke alltid vil reflektere over at det ord man søker, er et v/o-ord. Hvis man som bruker ikke har valgt samme skriveform, med eller uten mellomrom, som forfatterne, får man altså ikke rett treff. Så kan man jo gjerne prøve seg med toner i tillegg for om mulig å øke sjansene for mer presis treff. Søker man etter v/o-ordet med delt pinyin og toner, *dǎ gōng*, får man rett treff, men søker man med toner og ikke delt pinyin, *dǎgōng*, får man ikke treff på v/o-ordet, men på et ord hvor v/o-ordet inngår i en sammensetning, *dǎgōngzú* 打工族, 'gästarbetare'. Dette siste ordet *dǎgōngzú* 打工族 får man ikke treff på hvis man søker *dagong* uten toner, men kun når man søker *dagongzu* uten toner. Her mangler forfatterne og utviklerne av appen et gjennomarbeidet system for søk etter v/o-ord. I denne pinyin-søkefunksjonen ligger det altså et klart forbedringspotensial til neste versjon av appen.

5. Oppsummering

NKSO, både som app og som papirordbok, er en svært god ressurs både for svenske og andre nordiske studenter som arbeider med å lære seg kinesisk, og for kinesere som ønsker å tilegne seg et vokabular på svensk. Materialet er omfattende og godt dekkende for det grunnleggende ordforrådet i moderne kinesisk, med fylldige forklaringer og mange nyttige eksempelsetninger knyttet til forklaringene. Skandinaviske kinesiskstudenter er vant til å benytte seg av den multifunksjonelle kinesisk-engelske app-ordboken Pleco. Med Norstedts app har vi fått et meget godt skandinavisk tillegg til vår gamle venn Pleco. Brukeren av ordboken kan også ha god nytte av de grammatiske kategorier som forklaringene og oversettelsene er inndelt i. Når det gjelder ordtilfanget, kunne denne anmelderen ønsket seg innføring av flere nyord i språket til nytte for den som orienterer seg også i de nye medier i Kina og blant yngre talere av kinesisk. Alle søkefunksjonene i papirordboken er gode, og det samme er søkefunksjonene for kinesiske tegn og de svenske forklaringer i appen. Søkefunksjonen for pinyin er svekket av en litt lite gjennomført – og kanskje lite gjennomtenkt – orddelelingspolitikk for transkripsjon av uttale for oppslagsordene. Men når alt dette er sagt, er det ikke tvil om at det ligger et solid arbeid bak begge disse funksjonalitetene, app og papirordbok, av NKSO, og især appen representerer en helt ny tilførsel til de hjelpemidler vi har for å arbeide med og oversette kinesisk språk i Norden.

Litteratur

- Pleco: <<https://www.pleco.com/products.html>> (mars 2014).
 Ragvald, Lars (2000): *Kinesisk-svensk ordbok*. Lund: Institutionen för östasiatiska språk.

Rekkedal, Harald et al. (1997): *Norsk-kinesisk ordbok*. Oslo: Kunnskapsforlaget.

Rekkedal, Harald et al. (2005): *Stor norsk-kinesisk ordbok*. Oslo: Kunnskapsforlaget.

Rune Svarverud
professor i kinesisk
Institutt for kulturstudier og orientalske språk
Universitetet i Oslo
Postboks 1010 Blindern
NO-0315 Oslo
rune.svarverud@ikos.uio.no